

Till
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.gjp28@regeringskansliet.se

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt på öarna i de stora insjöarna. SRF arbetar med förutsättningarna för boende, arbete och service året runt i landets skärgårdar.

Sakråd om den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027 Kompletterande inspel från Skärgårdarna Riksförbund efter sakrådet i Stockholm 16 maj 2025

Tack för vår möjlighet att få delta vid Sakrådet och att komplettera med fler synpunkter. Följande önskar vi skicka med in i ert fortsatta arbete:

Miljöersättningar

För skärgårdsbönderna är miljöersättningarna enormt viktiga. Utan dem, eller om de skulle försämrats, så skulle tyvärr många skärgårdslantbruk behöva lägga ner. Att jobba med ett skärgårdslantbruk året runt innebär helt andra förutsättningar än att ha samma sorts verksamhet på fastlandet, både vad gäller utrustning (färjor, pråmar) och förhöjda kostnader (det kan vara dubbelt så dyrt att bygga på ö jämfört med fastlandet), kostsamma transporter (köpta tjänster eller egna investeringar och bränsle), kunskap, val av raser anpassade till naturen med mera. Vi ser att brukandet av Sveriges skärgårdar är viktigt ur flera synvinklar. Sverige är världsunikt med sitt myller av öar som under många generationer brukats och betats. Det ger ett artrikt landskap med höga biologiska värden och väl så viktigt är att mat produceras genom bete på marker där man inte kan odla. Men också en plats för arbete året runt och för rekreation.

En skärgård består av ett antal öar vilket alltså också innebär transporter av djur. Fröer sprids i päls och spillning, som annars inte kan spridas över vatten. Där man slutar flytta djur mellan öar, minskar också den biologiska mångfalden.

Ett bekymmer då dagens blockkartor ritas, är den detaljnivå som gäller. Skärgårdens natur är ofta mycket finskuren med viktiga småbiotoper växlande mellan berg, skog, små åkerlappar etc. Varje del kan vara väldigt viktig i sig men kan bli för liten då den ska bedömas och därmed ritas den bort. Vi behöver en vidare blick och se ett landskapsperspektiv där djurens bete, tramp och träck påverkar hela ytan. Maten finns också i bergskrevorna, i buskarna och lövträden, i riset, i lavarna (kanske det är mineralerna djuren vill åt här), den betade skogen. Inte bara där det växer gräs. Här är givetvis mosaikmark och skogsbete viktiga markklasser för skärgården.

Varje ö är olika liksom varje skärgårdsområde och del av Sverige. Lokala förhållanden kan skilja sig åt mycket. Vi önskar att man till större del tog tillvara lokal och traditionell kunskap då man ser över marker inför markklassning.

Sakråd om den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027
Kompletterande inspel från Skärgårdarna Riksförbund
efter sakrådet i Stockholm 16 maj 2025

Det finns ytterligare en stor fördel med att beta skärgård, då djuren kan dricka vattnet runt öarna och därmed inte ta av grundvattnet ur brunnar och kommunalt vatten - det är också en beredskap.

Svårtillgängliga platser

Detta är också en mycket viktig extrapeng som gärna får höjas ytterligare då den stått länge och stampat på samma nivå. Det innebär mycket arbete och bränslekostnader att förflytta och ha tillsyn av djur på öar, så varje krona till stöd är uppskattad.

Kompensationsstöd

Skärgårdarnas Riksförbund skickade under 2024 in en skrivelse till departementet om översyn av Kompensationsstödet. Vi vill påminna om vårt önskemål om att se över kartan så områdesindelningen stämmer bättre överens med verkligheten och att stödet hamnar där behoven finns p.g.a. sämre förutsättningar för odling, och det gäller i princip alla öar utan fast landförbindelse.

Också översyn av kravet på djurtäthet, då det ofta är svårt att uppnå krävda djurtäthet i skärgården eftersom djuren måste beta större arealer för att få ihop samma mängd foder. Man måste också alltid vara garaderad med större arealer bete då det blir torka, man kan inte ha fullt krävd djurtäthet och samtidigt vara trygg att det finns mat till djuren.

Investeringsstöd

Det vore mycket bra om eget arbete kunde räknas in eftersom det är mycket kostsamt att transportera både hantverkare och material då t.ex. djurstall ska byggas på öar. Kan man jobba själv med bygget så kan det ske under vinterhalvåret då jobb i fält är lugnare men samtidigt p.g.a. risk för is svårt att ordna transporter för hantverkare. Många lantbruk finns på öar dit det saknas bilfärja, då är man helt beroende av egna eller inhyrda färjor.

Bra vore också om investeringsstödet kunde innefatta begagnat material och inte bara nytt samt för ombyggnad av befintliga byggnader.

Ett garanterat investeringsstöd, om man uppfyller vissa ställda krav, vore en trygghet då man planerar och ritar för byggen. Det är en stor osäkerhet om vem som lyckas få stöd till investering eller inte. Det är en lång process att planera både vad gäller djurantal, grupper av åldrar och djurslag, och vad man har möjlighet att ens göra om man inte får stödet. Om det fanns ett grundstöd som tillfaller alla som uppfyller vissa krav, så kan man komma vidare i en planering som ändå ofta tar lång tid och ekonomiska insatser. Nu när Sverige måste se över sin matproduktion, så kan ett mer generöst investeringsstöd underlätta att man vågar satsa som företagare och ge förutsättningar för småskaligt lantbruk i alla delar av Sverige.

2025-05-30

Jungfruskär

Lotten Hjelm

Ordförande

2025-05-30

Missjö

Anna-Karin Utbult Almkvist

Arbetsgruppsledare för Skärgårdsbönder

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Borgen 126, 472 95 Varekil

info@skargardarna.se

www.skargardarna.se

www.skargardarna.se

Sakråd om den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027
Kompletterande inspel från Skärgårdarna Riksförbund
efter sakrådet i Stockholm 16 maj 2025